

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Pidämme erittäin kannatettavana, että laki pyrkii huomioimaan viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana saatua tieteellistä tutkimustietoa eläimille keskeisistä käyttäytymistarpeista. Lisäksi on kiitettävää, että eläinsuojelusta otetaan nyt seuraava askel kohti kokonaisempaa eläinten hyvinvoinnin edistämistä muuttamalla laki eläinten hyvinvointilaiksi. Ihmisten lisäksi myös muut eläimet ovat tuntevia olentoja, joilla on fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita sekä kyky tuntea positiivisia ja negatiivisia tuntemuksia. Tämän vuoksi on hyvä, että hallituksen esityksessä korostetaan, että eläimen arvo on riippumaton sen välinearvoista ihmiselle. Tämä tulisi tulla selkeästi esille myös lakipykälissä. Nyt esitetty lakiehdotus kohtelee kaloja osin eri tavoin muihin selkärangkaisiin verrattuna, vaikka tieteellinen tutkimustieto ei tue erittelyä (1,2).

Lakiehdotuksessa herätti erityistä huolta vedensaannin rajoittaminen vain riittävään eikä vapaasti tarjolla olevaan juomaveteen sekä uusien parsinavetoiden rakentamisen ja porsitushäkin käytön salliminen. Lakiehdotuksessa on määritetty maakunta yhdeksi eläinsuojeluviranomaiseksi ja jätetty sen tehtäväksi delegoida päätösvaltaa eteenpäin viranhaltijoille. Lakiehdotuksessa ei ole kuitenkaan kuvattu eläinsuojeluvalvontaa suorittavalle viranhaltijalle pätevyysvaatimuksia, mikä voi heikentää nykyistä valvontajärjestelmää ja lisätä valvonnan epäyhdenmukaisuutta.

1 Weber, E., 2011, Fish analgesia: Pain, stress, fear aversion, or nociception? *Veterinary Clinics of North America, Exotic Animal Practice*, 14: 21-32, doi: 10.1016/j.cvex.2010.09.002

2 Sneddon, L., REVIEW Pain in aquatic animals, 2015, *Journal of Experimental Biology*, 218: 967-976; doi: 10.1242/jeb.088823

2. Lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

Yleiset säännökset

1 § lain tarkoitus

On hyvä, että lainsäädäntöön lisätään tavoitteeksi eläinten kunnioitus, koska Lissabonin sopimus vuodelta 2009 toteaa eläimet tunteviksi olennoiksi (*sentient beings*). Toisaalta eläimen kunnioitus toteutuisi pääosin toimilla, jotka edistävät eläinten hyvinvointia, mutta hyvinvoinnin edistäminen on koko lain ensisijainen tarkoitus. Siten kunnioitus ei yleisellä tasolla tuo mitään ratkaisevan uutta elementtiä lain sisältöön. Sellaisenaan kunnioitus-käsite on vaikeasti tulkittavissa, sillä sitä voi suunnata myös elottomiin asioihin, kuten muistomerkkeihin tai mainetekoihin.

Itseisarvo käsitteenä on kiistämättä ongelmallinen, sillä eri viiteryhvät määrittelevät itseisarvo-käsitteen omasta näkökulmastaan ja huomattavasti toisistaan poikkeavilla tavoilla. Perusteluissa on käsitettä kuitenkin aukaistu selkeästi korostaen, että lakiehdotuksessa itseisarvon käsite mielletään suppeasti; se ei rajaa totuttua eläinten pitotapaa eikä muuta eläimen oikeudellista asemaa. Mielestämme olisi lainsäädännöllisesti

myös pykälissä tunnustettava, että eläin on arvokas sinällään (itseisarvo) riippumatta sen välinearvosta ihmiselle.

Pyydämme tarkentamaan perusteluihin sivulle 58, että tuotantoeläimiin kuuluvat elintarvikkeiden, turkisten ja höyhenten raaka-aineiksi pidettävät eläimet. Tämä sen vuoksi, että turkiseläimet jäävät kansalaisilta helposti tuotantoeläin-kategorian ulkopuolelle.

5 § määritelmät

Seuraavat käsitteet on osin määritelty perusteluissa mutta puuttuvat lakiehdotuksen, jonne ehdotamme niitä lisättäväksi lain sisällön ja hengen selkiyttämiseksi.

lopetus; on eläimen tappaminen tarkoituksella lain hyväksymin menetelmin

teurastus: ihmisravinnoksi tarkoitetun eläimen lopetus lukuun ottamatta luonnonvaraisten eläinten metsästys

eläinten hyvinvointi: eläimen kokemus sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Hyvinvointi koostuu sekä eläimen positiivisista ja negatiivisista tuntemuksista.

tarve: eläimen sisäisestä motivaatiosta aiheutuva toiminto joka on välttämätön, jotta yksilö voi kehittyä normaalisti, ja ylläpitää fyysisen ja psyykkisen terveytensä. Jos eläinyksilö on estynyt suorittamasta motivaationsa mukaista toimintaa, aiheutuu eläimelle turhautumista.

käyttäytymistarve: käyttäytyminen itsessään on tärkeä eläimen hyvinvoinnille, ei pelkästään lopputulos. Jos tekeminen estetään, eläin turhautuu ja on altis kärsimykselle. Käyttäytymistarpeen toteuttaminen itsessään vähentää eläimen tarvetta sen suorittamiseen.

jalostaminen; ihmisen hallinnassa olevien eläinten tarkoituksellinen tai vapaa lisääntyminen

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 § lain yleiset periaatteet

Ehdotamme perustelumuihistoon selvennettäväksi, että hoidotta jättäminen tarkoittaisi tilannetta, jossa eläimen pitäjä ei huolehtisi RIITTÄVÄSTÄ hoidosta tai hoito olisi VAILLINAISTA. Ehdotamme esimerkkeihin lisättävän turhautumisen, mitä aiheutuu käyttäytymistarpeiden tyydyttämättä jättämisestä (3), jotta vahvistetaan käyttäytymistarpeiden tyydyttymisen merkitystä eläinten hyvinvoinnin edistämisessä.

3 Mason, G. ja Rushen, J. (toim) 2006, Stereotypic animal behaviour: fundamentals and applications to welfare, CABI Head Office, Oxfordshire, Iso-Britannia

8-10 § eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Ehdotamme listaukseen olennaisista käyttäytymistarpeista lisättäväksi lisääntymiseen, jälkeläisten hoitoon liittyviä tarpeita kuten pesänrakennustarpeen.

Ehdotamme selvyuden vuoksi avattavaksi hallituksen esityksessä käytetyt termit, kuten domestikoitunut eläin ja ei-domestikoitunut (esimerkiksi s.70). Perusteluissa puhutaan ei-domestikoituneista eksoottisista eläimistä (s.70), joiden tarpeita ei aina tunneta riittävästi. On epäselvää, mihin eläimiin tässä viitataan. Ehdotamme ei-domestikoitunut sanan

korvaamista jollain toisella, helpommin ymmärrettävällä sanalla, kuten ”villi” tai ”kesyyntymätön”.

Domestikoituminen tarkoittaa geneettistä kesyyntymistä (mm. 4), jonka tuloksena voidaan katsoa olevan lakiehdotuksessa esitetty kesyeläin. Domestikaation alkamisajankohtaa, ja varsinkin absoluuttista rajaa domestikoituneen ja ei-domestikoituneen eläinlajin välillä on vaikea määrittää, mutta domestikaation yhtenä raja-arvona voidaan pitää tietyn eläinlajin yksilö olevan jo syntyessään, geeniensä ohjaamana, villiä kantamuotoa kesympi tai muuten selkeästi paremmin sopeutunut ihmisen luomaan ympäristöön (mm. 5).

4 Carlos A. Driscoll, David W. Macdonald and Stephen J. O'Brien, 2009, From wild animals to domestic pets, an evolutionary view of domestication, PNAS, 106 (Supplement 1): 9971-9978.

5 Clutton-Brock Juliet, 1999, A natural history of domesticated mammals, 2.p, Cambridge University Press

liite 1: tuotantoeläiminä pidettävät nisäkkäät ja linnut, sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävät eläinlajit

On hyvä, että lakiesityksessä määritetään, mitä eläimiä saa pitää tuotantotarkoituksessa. Liitteen 1 kohdassa 1 on lista tuotantoeläiminä pidettävistä nisäkä- ja lintulajeista. Perustelutekstin mukaan listalle on tarkoitus sisällyttää nisäkä- ja lintulajit, joita tällä hetkellä Suomessa pidetään tuotantoeläiminä. Tämä on käytännöllinen lähtökohta listalle. Ehdotamme, että perusteluissa vielä selvennetään eri hallinnonalojen lainsäädäntöjen suhdetta nyt ehdotetun eläinten hyvinvointilain kanssa. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY N:o 853/2004, liite I kohta 1 alakohta 1.2.) Bubalus - laji kuuluu kotieläiminä pidettyihin sorkka- ja karioeläimiin, mutta tämän lakiehdotuksen mukaan vesipuhvelit eivät kuuluisi tuotantoeläinten listalle. Samoin listalla ei ole asetuksessa (EY N:o 853/2004 liite I kohta 1 alakohta 1.6.) mainituista sileälästäisistä linnuista muita kuin strutsi. Nykyisen eläinsuojeluasetuksen 396/1996 25 § 2 momentin mukaan vesipuhveleiden (Bubalus bubalus), emujen ja amerikannanduja (tavallinen rhea) tarhaaminen tuotantotarkoituksessa on Suomessa sallittu. Tuleeko siis tulkita, että vesipuhvelit, amerikannandut ja emut eivät ole Suomessa tuotantoeläimiä, jolloin niitä ei voi tarhata, eikä myöskään teurastaa elintarvikkeeksi?

Liitteen 1 kohdan 1 mukaan ”Tuotantoeläiminä voidaan lisäksi pitää muita kuin nisäkkäisiin tai lintuihin kuuluvia eläinlajeja”, mutta ei täsmennetty, mikä taho arvioi, mitkä lajit ovat tuotantotarkoitukseen soveltuvia ja pitääkö tämä arviointi tehdä ennen eläinlajin tarhaamisen aloittamista, vai voiko muita kuin nisäkkäisiin tai lintuihin kuuluvia eläinlajeja pitää oman harkinnan mukaan tuotantoeläiminä, kunhan 8 § 1 momentin yleiset vaatimukset täyttyvät. Mielestämme ei ole eläintieteellistä syytä jättää listan ulkopuolelle kaloja, matelijoita ja muita selkärangkaisia eläimiä.

11 § vastuu eläinten hyvinvoinnista

On kannatettavaa, että lainsäädäntö selkeäsanaisesti vastuuttaa eri tahot eläinten hyvinvoinnista. Erityisesti vanhempien vastuun korostaminen lapsen hoitamisesta eläimestä on hyvin tärkeää.

Eläinten kohtelu

Lakiehdotuksen 12§ eläimen totuttamisesta käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin on kannatettava ja samoin vaatimus huomioida mahdollinen eläimen käsittelyyn tottumattomuus. Positiivisen ihmiseläin-suhteen muodostuminen edistää eläinten hyvinvointia sekä hoitajan motivaatiota hoitaa eläintä (6). Ehdotamme perustelujen esimerkkiin lisättäväksi, että tämä tulisi huomioida esimerkiksi turkiseläinten käsittelyssä; päivittäisillä hoitotoimilla ja positiivisella vahvistamisella olisi mahdollista vähentää eläinten ihmisarkuutta.

Lakiehdotuksen 13§ ensimmäisen momentissa kielletään sellainen eläinten kovakourainen käsittely, jolla aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä eläimille. Tämä on hyvin kannatettava kielto, ja toivoisimmekin, että tähän nojautuen voisi ottaa kantaa viihde-, harraste- tai kilpailumielessä suoritettavaan pyydä-ja-päästä-kalastukseen. Kalojen kiputuntemus ei viimeisimmän tutkimustiedon mukaan eroa olennaisesti esimerkiksi nisäkkäiden vastaavasta. Kalojen kipukokemuksessa kyse ei ole vain refleksinomaisesta mekaanisesta reaktiosta. Kalat oppivat esimerkiksi välttämään paikkoja, missä ovat kokeneet kipua. Kipukokemus muuttaa kalojen käyttäytymistä jopa päivien ajan, ja kivun aiheuttamia käyttäytymismuutoksia saadaan lievennettyä kipulääkityksellä. Lisäksi on osoitettu, että kivuliaat kalat ovat koeolosuhteissa valmiita tekemään työtä saadakseen kipulääkettä (1,2). Koukulla kalastaminen aiheuttaa kalalle sekä kipua, stressiä sekä isompia tai pienempiä kudonvaurioita. Ellei pyydä ja päästä -kalastus tapahdu hyvin perustellusta syystä, kuten kannanhoidollisessa tarkoituksessa tehdystä kartoituksesta, jota ei voida millään tavalla muuten toteuttaa, ei tällaista selkeästi kärsimystä kaloille aiheuttavaa toimintaa voida pitää tarpeellisenä eikä siten hyväksyttävänä. Ehdotamme siksi, että pyydä-ja-päästä kalastus kielletään. Tämä ei sulje pois pyydykseen tulneiden vääränmittaisten kalojen vapauttamista.

Samana pykälän toisessa momentissa kielletään eläimen kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen, ja perusteluissa ehdotetaan, että kouluttamisen ja kurissa pitämisen kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi pohtia, voitaisiinko haluttu vaikutus saada aikaan jollain eläimelle vähemmän kärsimystä aiheuttavalla tavalla. Mielestämme tämä ei riittävästi korosta positiiviseen vahvistamiseen perustuvien kouluttamismetodien ensisijaisuutta eläimiä koulutettaessa; niillä saavutetaan paras mahdollinen tulos samalla vaarantamatta eläimen hyvinvointia tai eläin-ihmissuhdetta (mm. 6,7). Ehdotamme siksi pykälään lisättäväksi että eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on pyrittävä ottamaan huomioon, ja käyttämään hyväkseen eläimen lajityypillisiä käyttäytymispiirteitä. Lisäksi perusteluihin toivomme lisättäväksi, että olisi pyrittävä käyttämään positiiviseen vahvistamiseen perustuvia koulutusmenetelmiä, aina kun se on mahdollista ja turvallista.

1 Weber, E.S. 2011 , Fish analgesia: Pain, stress, fear aversion, or nociception? *Veterinary Clinics of North America - Exotic Animal Practice*, 14: 21-32, doi: 10.1016/j.cvex.2010.09.002

2 Sneddon, L., 2015, REVIEW Pain in aquatic animals, *Journal of Experimental Biology*, 218: 967-976, doi: 10.1242/jeb.088823

6 Tiina Kauppinen, 2013, Farm animal welfare and production in relation to farmer attitudes, väitöskirja, Helsingin Yliopisto
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42040/kauppinen_dissertation.pdf?sequence=1

7 Hendriksen, P., Elmgreen, K., Ladewig, J, 2011, Trailer-loading of horses: Is there a difference between positive and negative reinforcement concerning effectiveness and stress-related signs? *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*, 6: 261-266, doi:10.1016/j.jveb.2011.02.007

8 Ziv, G., 2017, The effects of using aversive training methods in dogs, A review, *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*, 19: 50-60. Doi:10.1016/j.jveb.2017.02.004

14 § sukupuoliyhteys eläimen kanssa kiellettäisiin

15 § eläimille tehtävät toimenpiteet

Ehdotamme, että asetustasolla määritellään tarvittaessa eläinlääkärille ilmoitusvelvollisuus tietyistä kirurgisista toimenpiteistä, joilla korjataan perinnöllisiä epäterveitä rakennemuutoksia, kuten ahtaita ylähengitysteitä avartavin leikkauksin. Samaten toistuvat keisarinleikkausten olisi tarvittaessa kuuluttavat ilmoitusvelvollisuuden pariin, jotta jalostuksen aiheuttamat rakenteelliset viat saadaan esiin. Tätä varten eläimet olisi tunnistusmerkittävä, mikä entisestään puoltaisi koirien ja kissojen pakollisen tunnistusmerkintärekisterin perustamista.

Mikäli vapaaehtoiset terveysjalostustoimet etenevät riittävän ripeästi, tämä ehdotus olisi tarpeeton. Samaten olisi tarkasteltava erikseen, ettei mahdollinen ilmoitusvelvollisuus vähentäisi yksittäisen eläimen hyvinvointiin olennaisesti vaikuttavan kirurgisen toimenpiteen tekemistä.

Nykyisen lakiehdotuksen pitäisi selkeyttää tulkintaa vastasyntyneen pennun kannuskynsien poistosta. Toimenpide vastaa hännän tyvistystä ja aiheuttaa siten kipua ja tarpeetonta kärsimystä, jos se suoritetaan ilman asianmukaista kivun poistoa ja nukutusta. Nytkään pelkkä rotumääritelmä ei riitä kannuskynsien poistamisen syyksi, mutta kannusten poistoa käytetään toisinaan ennaltaehkäisevän toimenpiteen perusteluna esimerkiksi silloin, kun koira tulee käyttämään metsästyskäytössä tai muissa vastaavissa tilanteissa, joissa kannusten vahingoittumisen vaara on ilmeinen. Kaikki kannuskynnet eivät metsästyskäytössä vaurioidu, eikä kaikkia kannuksia siten tarvitsisi ennaltaehkäisynä poistaa. Sellaisen kannuskynnen, joka vaurioituu esimerkiksi metsästyskäytössä voi tarvittaessa poistaa myöhemmin kirurgisesti asianmukaisessa anestesiassa.

Mielestämme sierainten väliseinämän lävistävän nenärenkaan käyttö naudoille tulisi pääsääntöisesti kieltää muilla kuin astutukseen käytettävillä sonneilla, joiden hallinta vaatii lisätoimia, jotta ihmisen turvallisuus varmistetaan. Nenärengasta saisi käyttää vasta sen jälkeen, kun sierainten väliseinäma on parantunut. Nenärenkaan asettaminen aiheuttaa kipua ja sallittava ainoastaan eläinlääkärin tehtäväksi, kuten nykyisessäkin asetuksessa

Asetuksessa voisi sallia poikkeusluvalla ainoastaan porsaiden hampaiden hiominen tarvittaessa nisävaurioiden ja porsaiden poskihaavojen estämiseksi. Hampaiden katkaisua ei sen sijaan tulisi sallia, koska toimenpide aiheuttaa suuren riskin hampaiden halkeamiseen ja leuan infektiin.

Ehdotamme myös, että harkitaan asetuksella kiellettäväksi myös sellaisten eläinten näytteillä pitäminen ja kilpailuttaminen, joille on tehty yllälueteltu ilmoitusvelvollinen toimenpide rakenteellisen vian korjauksen vuoksi.

16 § toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

kivunlievitys pakolliseksi kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä

Kannatamme lämpimästi kivunlievityksen ehdotettua pakollisuutta. Lakiehdotuksessa lukee nyt: Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä kivunlievitystä, ellei toimenpiteestä aiheutuva kipu ole lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä. Ehdotamme korjattavaksi: Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä RIITTÄVÄÄ kivunlievitystä. Perustelumuiistioon ehdotamme lisättäväksi, että kivuliaan toimenpiteen asianmukaiseen kipulääkitykseen kuuluvat sekä toimenpiteen aiheuttaman että sen jälkeisen kivun hoito.

Perustelumuiistiossa ehdotetaan s.85, että kivunlievityksellä tarkoitettaisiin kipulääkityksen, puudutteiden tai anestesian käyttöä. Ehdotamme täsmennettäväksi, että kivunlievityksellä tarkoitettaisiin kipulääkityksen, puudutteiden, anestesian TAI NÄIDEN YHDISTELMIEN käyttöä.

Samaten perustelumuiistiossa kuvataan, että asianmukainen kivunlievitys vasikan nupoutuksessa tarkoittaa eläimen rauhoittamista, sarven alueen paikallispuudutusta sekä tulehduskipulääkkeen käyttöä. Lakiehdotus ehdottaa myös kilien sarvenaiheiden poiston sallimista ja sen vuoksi perustelumuiistiota on täsmennettävä; asianmukainen kivunlievitys vasikan JA KILIN nupoutuksessa. Myös kilien sarvien aiheen tuhoaminen ilman asianmukaista kivunlievitystä on kivulias toimenpide (9,10), eläimet ovat nuoria ja hyvin pienikokoisia, joten toimenpiteen kykenee asianmukaisesti tekemään vain eläinlääkäri. Vuohien sarvien poistaminen on samaten hyvin kivulias toimenpide, jota ei tule sallia kuin eläinlääkäriin tekemänä (11).

Kaikkien eläinlajien kastraatiokipu olisi hoidettava asianmukaisesti. Porsaiden kastraation yhteydessä annettu tulehduskipulääke ei ole riittävä lääkitys kastraatiotoimenpiteen eikä sen aiheuttaman jälkikivun poistoon (12). Porsaiden kivuliaasta kastroinnista tulisi pitkällä siirtymäajalla luopua, kuten Euroopan Unionin tahtotilana on ollut jo pidempään (13). Karjuporsaiden kastraatiosta olisi mahdollista päästä eroon muun muassa kehittämällä teurastamoissa toimivia karjunhajua erottelevia menetelmiä, sekä eläinten hoitoa, ruokintaa ja jalostusta. Väliaikaisena ratkaisuna voidaan pitää myös immunokastratiota (14). Pässikaritsoiden ja kilipukkien kastrointitarve on Suomessa hyvin vähäinen, ja kyseisen kivuliaan toimenpiteen (15) salliminen vain eläinlääkäriin tehtäväksi on johdonmukaista ja edistää eläinten hyvinvointia. Ehdotamme selvitettäväksi poron kastraatiokivun turvallista hoitoa kenttäolosuhteissa.

Asetuksella olisi määritettävä myös eläimeen kajoavien hoitotoimenpiteiden suorittajan pätevyydestä, kuten akupunktiosta, hevosen hampaiden tarkastuksesta, raspauksesta ja hoidosta, kavioiden vuolusta ja kengityksestä, sorkkahoidosta tai verinäytteen otosta. Vastaava lainsäädäntöä on humanilääketieteen toimenpiteiden suorittajien pätevyysvaatimuksista.

9 Ajadi, R, Owanikin, A , Martins, M , Gazal, O. 2012, Effect of epidural tramadol and lignocaine on physiological and behavioural changes in goats subjected to castration with a high tension band. New Zealand Veterinary Journal, 60: 344-348 doi: 10.1080/00480169.2012.696576.

10 Alvarez, L., Gutierrez, J. 2010, A first description of the physiological and behavioural responses to disbudding in goat kids. Animal Welfare, 19: 55-59

11 Hague, B.A., Neil Hooper, R. 1997, Cosmetic dehorning in goats, Veterinary Surgery, 26: 332-334

12 Peltoniemi, O., 2017, Pikkuporsaiden kastraatiosta eroon - mutta millä keinoin? Eläinlääkäripäivien luentokokkoelma 2017, Helsinki

13 European Declaration on alternatives to surgical castration of pigs, 2010, https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/practice/farm/pigs/castration_alternatives_en

14 EFSA, 2004, Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to welfare aspects of the castration of piglets, The EFSA Journal, 91:1-18. <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/91>

15 Jongman, E., Borg, S., Hemsworth, P., 2016, Assessment of pain responses associated with castration of 10-week-old lambs using the Callicrate 'WEE Bander' compared with a standard elastrator. Applied Animal Behaviour Science 179: 46–52, doi:10.1016/j.applanim.2016.03.014

18 § välineet, laitteet ja aineet

Ehdotamme perusteluihin tarkennusta sopimattomista juomalaitteista; juomalaitteiden tulisi mahdollistaa eläinten vaivaton ja lajille ominainen juominen. Ehdotamme asetustasolle tulevaisuudessa juomanippojen käytön kieltämistä vasikoilla; juomanipat ovat vasikoille vaikeakäyttöisiä ja aiheuttavat usein epätavallisia juomatapoja (16). Kytkylaitteista kertovaan perusteluosaan sivulle 87 ehdotamme lisättäväksi, että kytkylaitteiden olisi mahdollistettava lajille tyypillinen kehonhoito sekä ylösnousu- ja makuullemenoliikkeet. Esimerkiksi nautojen kehonhoitoa häiritsee olennaisesti liikkumista rajoittavat kytkytjärjestelmät (17); tämän vuoksi länkikytkyt-tyyppisten kytkytjärjestelmien käyttö tulisi kieltää valtioneuvoston asetuksella.

16 Hepola, H, Hänninen, L., Raussi, S., Pursiainen, P., Aarnikoivu, A.-M., Saloniemi, H., 2008, Effects of providing water from a bucket or a nipple on the performance and behavior of calves fed ad libitum volumes of acidified milk replacer, Journal of Dairy Science, 91:1486-1496. doi: 10.3168/jds.2007-0500

17 Krohn, CC., 1994, Behaviour of dairy cows kept in extensive (loose housing/pasture) or intensive (tie stall) environments. III. Grooming, exploration and abnormal behaviour, Applied Animal Behaviour Science, 42: 73-86, doi: 10.1016/0168-1591(94)90148-1

- huolellisuusvelvoite myyjille ym. toimijoille

Kannatettavaa. Tähän mennessä laittomien välineiden myynnistä huomauttaminen on pitkälti ollut kansalaisten aktiivisuuden varassa.

19 § kielletyt välineet ja laitteet

Osa eläimillä esiintyvistä häiriökäyttäytymisistä on muodostunut eläimillä voimakkaasti motivoituneiksi käyttäytymistarpeiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi toistokäyttäytymiset eli stereotypiat. Häiriökäyttäytymisten estäminen voi siten lisätä eläimen turhautumista (3). Esimerkiksi hevosilla esiintyy stereotyyppinen ilmannielemis-puunpurentaoireyhtymä, jonka laukaisevina taustatekijöinä ovat perinnöllisen taipumuksen lisäksi lukuisat epäsuotuisat ympäristötekijät hevosen aikaisemmissa tai nykyisissä olosuhteissa (18). Tätä hevosen häiriökäyttäytymistä yritetään estää toisinaan ns. imppauspannan avulla. Stereotypian estäminen ei kuitenkaan poista taustalla olevaa käyttäytymistarvetta ja voi lisätä eläimen turhautumista (3). Ehdotamme kiellettäväksi imppauspannan ja muiden mahdollisten vastaavien häiriökäyttäytymistä estävien välineiden käytön, ellei ole osoitettavissa selkeää, todistettavissa olevaa terveydellistä perustelua näiden käytölle. Esimerkkinä käytetyn imppauspannan hyödyistä ei ole todisteita, eikä se hoida vaan vain estää hevosen ilmentämästä stereotypiaa. Vastaavasti naudnan rehunheittelyä yritetään toisinaan estää nenärenkaalla, johon on laitettu paino estämään naudnan päännostoa ylös.

Ehdotamme kiellettäväksi myös sähköpaimenen käytön sisätiloissa; sähköpaimenta käytetään toisinaan estämään eläinten oleskelua tietyillä alueilla, kuten estämään kalkkunaemoja munimasta lattialle. Rajatussa eläintilassa on aina riskinä, että eläin saa sähköiskun myös ajautuessaan sähköistetylle alueelle sosiaalisen konfliktin vuoksi. Sähköpaimen myös pienentää eläinten käytettävissä olevaa tilaa huomattavasti. Käytettäessä sähköpaimenta ulkona aitauksissa tulisi varmistaa, että eläimillä on aina mahdollisuus väistää muita eläimiä ja liikkua ilman riskiä osua sähköpaimeneen vahingossa.

3 Mason, G. ja Rushen, J. (toim) 2006, Stereotypic animal behaviour: fundamentals and applications to welfare, CABI Head Office, Oxfordshire, Iso-Britannia

18 Hemmann, K. 2014, Crib-biting in Horses: A Physiological and Genetic Study of Candidate Causative Factors, Väitöskirja, Helsingin Yliopisto
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/135727>

Eläinten hoito

21 § hoidon yleiset vaatimukset

eläimellä oltava mahdollisuus tiettyjen olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen

Olennaisten käyttäytymistarpeiden listaan ehdotamme lisättäväksi pesänrakennuskäyttäytymisen ja jälkeläisten hoitotarpeen sekä ruokailuun liittyvät tarpeet. Esimerkiksi emakon pesänrakennustarve on keskeinen sekä syntyvien porsaiden että emakon itsensä hyvinvointiin vaikuttava käyttäytymismotivaatio (19, 20). Siat ja kanat taas ovat kaikkiruokaisina eläiminä uteliaita, ja niillä on todettu vahva, pitkälti syömisestä riippumaton tutkimisen ja tonkimisen (siat) kuopimisen ja nokkimisen (kanat) tarve (21,22). Tutkimus tuo jatkuvasti uutta tietoa keskeisistä eri eläinlajien tarpeista, tämän vuoksi asetustasolla on voitava määrätä tarvittaessa myös muiden keskeisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä.

Ehdotamme perusteluihin avattavan leikkikäyttäytymistä muutenkin kuin sosiaalisena tai ruokailuun liittyvänä käyttäytymistarpeena. Leikkikäyttäytyminen on keskeinen ja moni-

ilmeinen nuoren eläimen käyttäytymistarve; eri eläinlajeilla leikkikäyttäytymistä esiintyy sosiaalisena, liikunnallisena ja/tai esineisiin suuntautuvana muotona ja leikkikäyttäytymisen tarve myös patoutuu (23). Esimerkiksi turkiseläinten nykyisissä pitomuodoissa on Euroopan tieteellisen komitean raportin mukaan vähäiset mahdollisuudet leikkiin ja ympäristön tutkimiseen (24). Leikkikäyttäytymisen mahdollistaminen aiheuttaa positiivisia tunteita nuorelle eläimelle, opettaa sosiaalisessa kanssakäymisessä tarvittavia taitoja, vahvistaa lihaksia ja motoriikkaa sekä edistää stressinsietokykyä ja oppimista (23).

Eläinlajien tulisi päästä liikkumaan riittävästi sekä säännöllisesti. Ehdotamme siksi 21 § 4 momenttiin lisättäväksi, että hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen SÄÄNNÖLLISESTÄ tyydyttämisestä on huolehdittava, ja asetustasolla määritetään säännöllinen liikunta erikseen eri eläinlajeille ja pitomuodoille. Ehdotamme asetustasolla myös säädettäväksi jaloittelutarhojen koot riittävän suuriksi, jotta liikunnantarpeen tyydyttyminen olisi jaloittelutarhoja käyttäville eläinlajeille mahdollista. Hevosten olisi esimerkiksi kyettävä ottamaan laukka-askelia tarhoissa. Liikunnantarpeen tyydyttäminen on yksinkertaisinta laitumilla, milloin se on käytännössä mahdollista. Suuri osa kotieläimistämme on alunperin laiduntavia kasvissyöjiä, kuten lampaat, vuohet, hevoset ja naudat (25) ja näiden terveyttä ja hyvinvointia edistää pääsy laitumelle. Laidun mahdollistaa liikkumisen lisäksi mm. kävelyn joustavalla pohjalla, esteettömän makuullemenon ja ylösnousun, kehonhoitoliikkeet, esteettömän sosiaalisen käyttäytymisen sekä myös riittävän suuren yksilöetäisyyden pitämisen, syömisen lajityypillisellä tavalla sekä virikkeelliset aistimukset. Ulkoilu edistää oikein suunniteltuna myös pihattolehmien ja hiehojen hyvinvointia (26) ja tätä tulisi tukea investointitukien avulla.

Perusteluissa ehdotamme korostettavan, että ryhmässä pidettyjen eläinten tulisi päästä lepäämään yhtäaikaaisesti mukaviin ja lajille sopiviin makuupaikkoihin. Naudoilla on voimakas makaamisentarve, ja ne ovat lukuisissa eri tutkimuksissa osoittaneet tarvitsevansa vähintään 12 tuntia makuu-aikaa vuorokaudessa (27, 28). Naudat ovat motivoituneita tekemään työtä makuu-aikansa eteen, ja epämukavat (eli kovat, märät tai ahtaat) makuualustat vähentävät nautojen lepoaikaa (29, 30). Painaville eläimille betoniset rakolattiat eivät ole oikea makuualusta; ne lisäävät painorasituksesta aiheutuvia etupolvien ja kinnerten turvotuksia sekä hiertymiä (mm. 31, 32). Makuualustan epämukavuus näkyy selkeästi esimerkiksi pidentyneenä makuullemenoaikana. Kumiset rakolattiapehmusteet lämpimissä sonnikasvattamoissa ovat kiitettävästi yleistyneet; osa teurastamoista maksaa lisähintaa rakolattiapehmitteiden käytöstä ja niiden käyttöä on tuettu myös hyvinvointituen kautta. Ehdotamme kiellettäväksi siirtymäajalla nautojen pitämisen ilman pehmeää makuu-alueita, esimerkiksi lämpimät sonnikasvattamot betonisilla rakolattioilla. Investointituen avulla voidaan tukea joko siirtymistä rakolattiapehmitteiden käyttöön tai esimerkiksi tuotantomuodon muuttamista lämpimistä sonnikasvattamoista lämmittämättömiin kasvattamoihin niillä alueilla, joilla se on käytännössä ja taloudellisesti mahdollista.

Lakiehdotuksen perusteluissa ei ole mainittu esimerkkejä turkiseläinten pito-olosuhteiden epäkohdista. Kuitenkin jo vuonna 2001 valmistui Euroopan Unionin komission tieteellisen asiantuntijajaneelin lausunto turkiseläinten hyvinvoinnista, jossa todettiin useita epäkohtia (24). Vuonna 2012 tehtiin kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämiseksi, jonka Eduskunta hylkäsi 2013, mutta samassa yhteydessä luvattiin tehdä parannuksia turkistarhojen oloihin (33). Jos turkiseläinasetuksen valmistelu on tarkoitus viedä loppuun ja saattaa voimaan

jokseenkin samanaikaisesti uuden hyvinvointilain kanssa, on mielestämme tärkeää, että keskeiset turkiseläinten hyvinvointiin vaikuttavat asiat mainitaan jo eläinten hyvinvointilain perusteluissa, vaikka niitä myöhemmin tarkennettaisiin asetuksessa. Sen vuoksi ehdotamme jo eläinten hyvinvointilain luonnokseen kirjattavan selkeät parannusehdotukset turkiseläinten kasvatusolosuhteisiin.

19 Oliviero, Claudio, 2010, Successful farrowing in sows. Väitöskirja. Helsingin Yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/18971>

20 Yun, Jinhyeon, 2015, Importance of maternal behaviour and circulating oxytocin for successful lactation in sows: Effects of prepartum housing environment. Väitöskirja, Helsingin Yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153106>

21 EFSA 2005, Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare (AHAW) on a request from the Commission related to the welfare aspects of various systems of keeping laying hens.
<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/197>

22 EFSA 2014 Scientific Opinion concerning a Multifactorial approach on the use of animal and non-animal-based measures to assess the welfare of pigs, EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW)
<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3702>

23 Helda, S ja Špinka, M. 2011, Animal play and animal welfare, Animal Behavior, 81: 891-899, doi:10.1016/j.anbehav.2011.01.007

24 Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare 2001, The Welfare of Animals kept for Fur Production - Report of the Scientific Committee, adopted 12-13 December 2001
https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/sci-com_scah_out67_en.pdf

25 Broom D ja Fraser A., 2015, Domestic animal behaviour and welfare, 5.p, CABI Head Office, Oxfordshire, Iso-Britannia.

26 Arnott, G., Ferris, C.P., O'connell, N.E. 2017, Review: welfare of dairy cows in continuously housed and pasture-based production systems, Animal, 11: 261-273. doi:10.1017/S1751731116001336

27 Jensen, M., Pedersen, L., Munksgaard, L., 2005. The effect of reward duration on demand functions for rest in dairy heifers and lying requirements as measured by demand functions. Applied Animal Behaviour Science, 90:207-217. doi: 0.1016/j.applanim.2004.08.006

28 Jensen, M. B., L. Munksgaard, L. J. Pedersen, J. Ladewig, and L. Matthews. 2004. Prior deprivation and reward duration affect the demand function for rest in dairy heifers. Applied Animal Behaviour Science. 88:1-11. Doi:10.1016/j.applanim.2004.02.019

29 Norring, M., 2011, The effects of stall surfaces and milk yield on the lying behavior of dairy cow, Väitöskirja, Helsingin Yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/24766>

30 Rushen, J., Passillé, A.M. de, von Keyserlingk, M.A.G., Weary, D.M. 2008, The Welfare of Cattle, Springer International Publishing AG, Basel, Sveitsi.

31 Platz, S., Ahrens, F., Nüske, S., Erhard, M., 2007, Association between floor type and behaviour, skin lesions, and claw dimensions in group-housed fattening bulls, Preventive Veterinary Medicine, 80: 209-221. doi:10.1016/j.prevetmed.2007.02.007

32 Brscic M, Ricci R, Prevedello P, Lonardi C, De Nardi R, Contiero B, Gottardo F, Cozzi G. 2015, Synthetic rubber surface as an alternative to concrete to improve welfare and performance of finishing beef cattle reared on fully slatted flooring. Animal. 9:1386-92. doi: 10.1017/S1751731115000592

33 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/2013 vp. Kansalaisaloite: Laki eläinsuojelulain 22 §:n muuttamisesta (KAA 1/2013 vp) <https://www.eduskunta.fi/pdf/MmVM+6/2013>

22 § ruokinta ja juotto

On yleisesti hyvä, että lainsäädäntöehdotuksessa korostetaan syömiseen ja juomiseen liittyvien olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttymistä; esimerkiksi vasikoilla maidon laktoosi laukaisee imemisentarpeen, joka on maitojuoton yhteydessä tyydytettävä (34).

34 de Passillé, A.M. ja Rushen, J., 2006, What components of milk stimulate sucking in calves? Applied Animal Behaviour Science Volume 101: 243-252. doi.org/10.1016/j.applanim.2006.02.010

eläimen on saatava sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa

Jo kohtuullisen maltillisesti rajoitettu vedensaanti lisää janontunteesta aiheutuvaa levottomuutta (35) ja pitkäaikaisena vähentää rehukulutusta, vaikka suoranaisia kuivumiseen viittaavia muutoksia ei vielä havaita (36). Eläinten on saatava halutessaan juoda vettä, eli vapaa, sulan juomaveden saannin vaatimus pysyvässä pitopaikassa on kirjoitettava lakitasolle kaikille eläinlajeille. Tästä voi tarvittaessa tehdä asetustasolla tutkimukseen perustuvia poikkeuksia, mikäli juomaveden rajoittamisen ei todettaisi eläinten hyvinvointia heikentävän niissä kasvatusolosuhteissa, joissa jatkuvan juomaveden saannin järjestäminen on todella vaikeaa. Jatkuvan vedensaannin vaatimus ei aiheuta ongelmia valtaosalle eläintenpitäjistä; sulan, jatkuvan juomavedensaantia pidetään laajalti itsestään selvänä. Sen sijaan jatkuva juomavesi vakituisessa pitopaikassa edistää eläinten hyvinvointia olennaisesti.

Lain perusteluissa s. 93 mainitaan että ”Jos osa eläimelle annettavasta ravinnosta tai juotavasta jäätyy, tulisi erityisesti varmistua siitä, että eläin saa ravinnon- ja nesteentarpeensa tyydytettyä. Lumen syöminen nesteentarpeen tyydyttämiseksi lisää eläimen energiantarvetta, koska osa energiasta menee lumen sulattamiseen elimistössä. Hoidossa olevien eläinten nesteentarve tulisikin ensisijaisesti täyttää tarjoamalla eläimille riittävästi sulaa vettä.” Tämän perustelun ehdotamme poistettavaksi, sillä esimerkiksi naudnan vedentarve on niin suuri, että lumen syönti häiritsee pötsin mikrobistoa. Emolehmä (800 kg) tarvitsee noin 30 l vettä päivässä, veden määrään vaikuttaa rehun kuiva-aine.

Nuoskalumesta noin 10% on vettä eli emolehmän tulisi syödä lunta silloin 300 litraa. Tämä jäädyttää ja häiritsee pötsin toimintaa ja heikentää eläimen terveyttä ja hyvinvointia.

Vapaana kulkeva poro hakee omat juomalähteensä ja voi selvitä myös lumella, mutta tarhaporo tarvitsee aina sulaa vettä, koska tarhaporon rehustus poikkeaa huomattavasti vapaana kulkevan poron ruokavaliosta.

35 Jensen, M.B., Schild, S.-L.A., Theil, P.K., Andersen, H.M.-L., Pedersen, L.J. 2016, The effect of varying duration of water restriction on drinking behaviour, welfare and production of lactating sows, *Animal*, 10: 961-969. doi: 10.1017/S1751731115002736

36 Houpt, K.A., Eggleston, A., Kunkle, K., Houpt, T.R., 2000, Effect of water restriction on equine behaviour and physiology, *Equine Veterinary Journal*, 32: 341-344. doi: 10.2746/042516400777032200

23§ hyvinvoinnin tarkistaminen

Perusteluissa on suhteellisen tarkasti kerrottu, mitä tarkoitetaan ”välittömästi ihmisten tavoitettavissa olevaa pitopaikkaa”. Pyydämme täsmennystä lakipykäliin, jotta myös muiden, kuin hoidossa välittömästi olevien eläinten hyvinvoinnin päivittäinen tarkastaminen korostuu silloin, kun se on merkityksellistä. Henkilöllä saattaa olla esimerkiksi useita erillisiä eläintiloja hoidettavanaan kymmenien kilometrien päässä toisistaan.

24§ sairas ja vahingoittunut eläin

Ehdotamme perusteluihin täydennystä, jossa arvioitaessa sairaan tai vahingoittuneen eläimen eutanasian tärkeyttä, otetaan pohdintaan mukaan myös parantumiseen kuluva aika, eläimen elämänlaatu paranemisprosessin aikana sekä eläimen odotettavissa oleva elinikä ja elämänlaatu paranemisen jälkeen.

26 § eläinjalostus

Jalostus on määritelty perusteluissa tarkoittamaan sekä tavoitteellista kasvatusta, jolla tuotetaan perimältään ja ominaisuudeltaan halutunlaisia eläimiä sekä myös vähemmän suunniteltua ihmisten hallinnassa olevien eläinten lisääntymistä. Ehdotamme perusteluihin lisättäväksi jalostuksen tarkoittavan myös tarkoituksellista tai vapaata lisääntymistä silloin, kun siihen ei liity erityisiä jalostuksellisia tavoitteita, vaan lisääntymisen tarkoituksena on pelkästään tuottaa enemmän eläinyksilöitä, esimerkiksi tuotantoeläimiksi. s.97.

Ehdotamme, että pykäliin lisätään perusteluista ”Jalostukseen ei saa käyttää yhdistelmää, joka on omiaan periyttämään jälkeläisille hyvinvointiongelmia, sairauksia tai muita ominaisuuksia, jotka aiheuttavat sen, ettei eläimellä ole normaalin yksilön tasoista toimintakykyä”. Ehdotamme myös yksiselitteisemmin kiellettävän ei ainoastaan jälkeläisten hyvinvoinnin heikkenemisen jalostuksen seurauksena, mutta myös samankaltaisten jälkeläisten tuottamisen, jos vanhempaispolvella on jo hyvinvointia heikentäviä perinnöllisiä vikoja.

Ehdotetut pykälät eläinten hyvinvointia heikentävästä jalostuksesta ovat kannatettavia, mutta jotta ne edistäisivät eläinten hyvinvointia tehokkaasti lain tarkoittamalla tavalla, ehdotamme asetustasolla mahdollisuutta määritellä eläinlääkärille ilmoitusvelvollisuus tietyistä kirurgisista toimenpiteistä, joilla korjataan perinnöllisiä epäterveitä

rakennemuutoksia tai niiden seurauksia. Tällaisia ovat esimerkiksi ylähengitysteitä avartavat leikkaukset. Samaten asetustasolla ehdotamme harkittavaksi kieltää eläimen jalostusarvoa mittaava kilpailuttaminen tiettyjen korjauskeikkausten jälkeen. Tämä tarkoittaisi, että eläimet ovat tunnistusmerkittyjä, minkä vuoksi ehdotamme koirien ja kissojen pakollisen tunnistusmerkintäjärjestelmän perustamista.

Mikäli vapaaehtoiset terveystalostustoimet ovat riittävän tehokkaat, ei ilmoitusvelvollisuuteen tarvitse mennä. Toisaalta, mikäli tulevaisuudessa ilmestyy markkinoille sekarotuisia, tarkoituksella tuotettuja design-pentuja, jotka eivät sekarotuisuutensa vuoksi kuulu vapaaehtoiseen terveystalvontaohjelmiin, pitäisi pystyä valvonnallisin keinoin tarvittaessa puuttumaan eläinten hyvinvointia heikentävään jalostukseen.

Ehdotamme myös kiellettäväksi myös eläinten pakkoastuttamisen, jossa naaras ei suostu astuttavana olemiseen ilman väkisin paikallaan pitämistä. Tällä ei tarkoiteta esimerkiksi oria suojelevien liinon käyttöä astumistilanteessa.

Ehdotamme perustelujen esimerkkeihin lisättäväksi, että turkiseläimiä jalostettaessa olisi käytettävä vain ihmisen läheisyyttä sietäviä eläimiä, toisin kuin nykyisessä turkiseläinasetuksessa, jossa todetaan, että on vältettävä arkojen yksilöiden käyttöä siitoseläiminä.

Kannatamme eläintenomistajien velvoittamista estämään hoidettavanaan olevien nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen.

27 § Löytöeläimet

Kannatamme löytöeläintoiminnasta vastaavien vastuuttamista eläimen tunnistusmerkinnän tarkastamisesta sekä velvollisuudesta ryhtyä kohtuullisiin toimiin omistajan tavoittamiseksi. Pyydämme harkitsemaan säilyttämisaajan nostamista takaisin 15 päivään tai määrittämään nyt ehdotettua 10 päivää kymmeneksi arkipäiväksi. Ilman pakollista tunnistusmerkintärekisteriä kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ei edisty, eikä omistaja saa välttämättä ajoissa tietoa löydetyn lemmikkinsä sijainnista. Tämän vuoksi ehdotamme koirien ja kissojen pakollisen tunnistusmerkinnän säätämistä pakolliseksi.

Pykälässä 28 § ehdotetaan kiellettäväksi vain Suomen luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyynti seura- ja harrastuseläimeksi. Mielestämme kaikkien luonnonvaraisten selkärankaisten käyttö seura- ja harrastuseläimenä tulisi lähtökohtaisesti kieltää. Tätä on ehdottanut viime vuonna myös Valtioneuvoston asettama seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta (37). Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa hyvinvointitutkimukseen perustuvia poikkeuksia, mikäli osoitetaan joidenkin villien lajien sopeutuvan ihmisen hallintaan. Ei ole eläinlääketieteellistä syytä olettaa, että Suomen ulkopuolelta pyydetyt luonnonvaraiset selkärankaisten sopeutuisivat Suomen lajistoa paremmin seura- ja harrastuseläimeksi.

37 Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta, 2017, <http://www.elaintieto.fi/neuvottelukunta-luonnosta-pyydettyjen-elainten-ottaminen-lemmikiksi-kiellettava/>

7 §, 29 § ja 60 §: avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläinten hoito

30 § eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Hoitajan osaaminen on keskeinen eläinten hyvinvointia edistävä tai heikentävä tekijä. Kannatamme pätevyyden vaatimista ammattimaisessa eläintenpidossa, mutta pyydämme ohjeistamaan asetustasolla, miten tätä voisi käytännössä valvoa.

32 § ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin

Eläimen pitopaikka

34-37 § kaikkiin pitopaikkoihin sovellettavat vaatimukset

38-39 §, 118 §: pysyvän pitopaikan vaatimukset

- **lypsylehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen ja porsitushäkit olisivat jatkossakin sallittuja**

Asetustasolla on säädettävä, miten erittäin rajoitetuissa pito-olosuhteissa pidettyjen eläinten liikkumisentarve tyydytetään. Liikkumisen tarpeen tyydyttäminen on mahdollista eri tuotantomuodoissa, eikä tuotantomuotoa sen vuoksi voi pitää syynä eläimen hyvinvointia heikentävälle toiminnalle.

Uusia parsinavetoita ei käytännössä enää rakenneta, mutta suurin osa navettakannasta on edelleen parsinavetoita. Rakennemuutos on alkanut ja parsinavetat tulevat korvautumaan ennen pitkää pihatoilla. Uusien parsinavetoiden rakentaminen tulisi kieltää ja turvattava lainsäädännöllä nautojen liikkumisentarve kaikissa pitomuodoissa rakennemuutoksen aikana. Naudoilla on muutamassa päivässä patoutuva liikkumisen tarve, jonka tyydyttyminen on ratkaistavissa parsinavetoissa sisäruokintakaudella joko säännöllisellä ulkoilulla tai jaloittelulla katetuissa halleissa (38, 39). Säännöllinen jaloittelumahdollisuus sisäruokintakaudella mahdollistaa parsinavetan lehmien keuhonhoidon ja sosiaalisten tarpeiden täyttymisen sekä edistää niiden terveyttä monin tavoin (39) mm. vähentämällä poikimiseen liittyviä sairauksia (40) ja edistämällä sorkkaterveyttä (41). Mikäli jaloitteluolosuhteisiin ei perustamisvaiheessa kiinnitä huomiota, jaloittelumahdollisuus voi myös heikentää lehmien hyvinvointia mm. huonontamalla sorkkaterveyttä ja lisäämällä vammoja. Tämän vuoksi tarvitaan huolellista jaloittelualueiden suunnittelua. Ehdotamme valtioneuvoston asetuksella säädettäväksi parsinavetassa pidettävien lypsylehmien sisäruokintakauden jaloittelusta siirtymäajalla ja siihen siirtymisen tukemista investointituin. Olemassa olevien parsinavetoiden peruskorjauksiin myönnettävien investointitukien edellytyksenä tulisi olla eläinten hyvinvoinnin parantaminen.

Emakoilla on lähestyvän porsimisen hormonimuutoksista aiheutuva vahva pesänrakennustarve; n 24 - 12 tuntia ennen porsimista emakko aloittaa pesänrakentamisen, johon liittyy lisääntynyt aktiivisuus ja ympäristön materiaalien tonkiminen, kuopiminen, ja suun avulla siirtäminen. Emakon on käytännössä hyvin vaikeaa tyydyttää pesänrakennustarvetta porsimishäkissä hyvin rajatun liikkumatilan ja kuivikkeen käytön vaikeuden vuoksi. Kun pesänrakennustarpeen tyydyttäminen ei ole mahdollista, emakon porsimiseen ja emo-ominaisuuksiin liittyvien hormonien erityys jää vaillinaiseksi, porsiminen pitkittyy ja riski syntyvien porsaiden kuolleisuuteen ja heikkouteen hapenpuutteen vuoksi kasvaa (42, 43). Pesänrakennusmahdollisuuden edistäminen parantaa emakon emo-ominaisuuksia ja maidontuotantoa erityisesti ternimaitovaiheessa, mutta saattaa tehostaa

maidontuotantoa myös myöhemmin imetyskauden aikana (44). Ternimaidon saanti on elintärkeää vastasyntyneelle porsaalle. Ternimaito tukee porsaan myöhempää kasvua ja tämä kasvua edistävä vaikutus ulottuu jopa teuraspainoon asti (45).

Vastasyntyneistä porsaista kuolee ensimmäisten kolmen vuorokauden aikana aina tietty osa. Vaikka tämä on osittain luonnollista elinkyvyttömiä eläinten karsintaa, eikä vastasyntyneiden kuolleisuudesta siten oletettavasti voida päästä kokonaan eroon, tulisi pyrkiä ihmisen hoidosta riippuvaisten eläinten mahdollisimman pieneen kuolleisuuteen, sekä eläimen hyvinvoinnin että tuotannon taloudellisuuden vuoksi. Vapaaporsituksen käyttöönottoa on osaltaan hidastuttanut pelko lisääntyvästä porsaskuolleisuudesta, etenkin nykyisissä luonnottoman isoissa pahnueissa, jotka ylittävät emakon oman imetys- ja vieroituskyvyn (46). Vapaaporsitus on kuitenkin mahdollista toteuttaa niin, että porsaskuolleisuus pysyy hallinnassa. Tämä vaatii muun muassa vähintään 6 m² – suuruisen porsituskarsinan, jossa on vähintään yhden neliömetrin suuruinen, lämmin ja suojattu alue porsaille. Lisäksi karsinan toimivuutta edistää tilajaottelu, jossa emakolle rajataan erilliset makuu- ja aktiivisuusalueet (47). Karsinassa kannattaa hyödyntää porsaita suojaavia rakenteita, kuten kaiteita tai vinoseiniä, mutta näiden suunnittelussa tulee varmistaa, että emakon käyttöön jää tarpeeksi vapaata tilaa. Emakon käytettävissä olevan tilan tulisi olla ainakin 5 m².

Tutkimukset antavat ristiriitaista tietoa vapaaporsituksen ja häkkiporsituksen välisistä porsaskuolleisuuseroista. Esimerkiksi tanskalaisessa tutkimuksessa vapaaporsitus lisäsi porsaskuolleisuutta tiloilla, joissa karsinakoko vaihteli 5,2 neliömetristä 6,3 neliömetriin (48). Porsaskuolleisuuden ero eri kasvatusjärjestelmien välillä oli kuitenkin pienin 6,3 neliömetrin suuruisia porsimiskarsinoita käytettäessä: keskimääräinen kokonaiskuolleisuus oli vapaassa porsituksessa hiukan alle 12% ja häkkiporsituskarsinoissa vain prosenttiyksikön pienempi. On myös huomioitava, että tanskalaiset tuottajat olivat ensisijaisesti tottuneita häkkiporsitukseen. On hyvin tiedossa, että vapaaporsitukseen siirtyminen vie aikaa, ja alkuvaiheessa porsaskuolleisuus voi olla valitettavan korkea. Syinä ovat muun muassa emakoiden ja tuottajien kokemattomuus vapaaporsituksesta. Norjassa vapaaporsitukseen kehitetyn Sow Comfort Pen- karsinatyyppiä (7,7 m²) käyttöönotettaessa kuolleisuus oli alussa yli 15%, mutta laski kokemuksen karttuessa huomattavasti alle 12% (49). Vastaavasti brittiläisessä PigSAFE – karsinassa, jonka koko vaihtelee noin reilu seitsemästä vajaan yhdeksään neliöön, on muutaman vuoden kokemuksen perusteella päästy jopa 8-9% porsaskuolleisuuteen, mutta tässäkin tuottajan kokemus on tärkeä tekijä (50). Kokeelliset tutkimukset, joissa verrataan häkki- ja vapaaporsitusta samalla tilalla, ovat siten hyvin riippuvaisia muun muassa tiloilla testatuista karsinaratkaisuista sekä karsinatyyppistä, johon tuottaja on aiemmin tottunut. Toistaiseksi ainoassa laajemmassa, suurta tilatason dataa hyödyntäneessä epidemiologisessa tutkimuksessa ei vapaaporsitustiloilla ollut suurempaa porsaskuolleisuutta kuin häkkiporsitustiloillakaan (51).

Yksi vapaaporsituksen hyvä esimerkkimaa on Sveitsi. Sveitsissä häkkiporsitus on ollut kielletty vuodesta 2007, ja vuonna 2016 porsaiden kuolleisuus oli 12,4%. Vieroitettuja porsaita jäi keskimäärin 11,4 pahnuetta kohti. Nämä luvut ovat hyvin lähellä Suomessa toteutuneita lukuja: esimerkiksi vuonna 2013 porsaskuolleisuus oli 14% ja porsaita vieroitettiin keskimäärin 11,2 pahnuetta kohti (WinPig data). Ruotsissa häkkiporsitus on ollut kielletty jo 90-luvulta asti ja Ruotsiin usein viitataan taloudellisesti huonona vapaaporsituksen esimerkkinä. Kuitenkin Ruotsissakin päästiin vuonna 2016 keskimäärin

11,6 vieroitettuun porsaaseen pahnuetta kohti. Porsaskuolleisuus oli tosin Suomen vastaavaa suurempi, keskimäärin 17,1 %. Silti paras neljännes ruotsalaisista vapaaporsitustiloista ylittää 13,7% porsaskuolleisuuteen, ja parhailla tiloilla päästään alle 10% kuolleisuuden. Tutkimukset ja käytäntö ovat osoittaneet, että porsaiden kuolleisuus on vapaassa porsituksessa hallittavissa toimivilla rakenneratkaisuilla ja osaavalla hoidolla. Rakenneratkaisujen ja hoidon lisäksi on kuitenkin kiinnitettävä huomioita myös emakoiden emo-ominaisuuksiin, fyysiseen kuntoon sekä pahnuekoon kohtuullistamiseen.

Vapaaporsitukselle on joissakin maissa, esimerkiksi Tanskassa, esitetty vaihtoehdoksi ns. osittaista häkitystä (temporary crating) porsimisen aikana ja muutamaksi päiväksi sen jälkeen. Käytännössä tämä tarkoittaa emakoiden sulkemista porsimishäkkiin juuri, kun sen pesänrakennusmotivaatio on suurimmillaan. Vaikka esimerkiksi Tanskassa on saatu tätä tuotantotapaa tukevia tuloksia (52), käytännön tiloilla kerätyt ruotsalaiset tutkimustulokset osoittavat, että tilanne ei välttämättä ole niin yksinkertainen. Jos ruotsalaisen tilan porsimiskarsina oli tarpeeksi iso (vähintään 6 m²), ja tuottajilla oli ennestään ollut kokemusta vapaasta porsituksesta, ei osittainen häkitys tuonut lisäetua (53).

Pesänrakennusvaihe on erityisen tärkeä emakoiden hyvinvoinnille, ja onnistuessaan tukee sekä emakon että porsaiden hyvinvointia. Mielestämme porsivan emakon ja syntyvien porsaiden hyvinvoinnin vuoksi olisi siirryttävä vapaaseen porsitukseen. Siirto vapaaseen porsimiseen on mahdollista tehdä hallitusti tarpeeksi pitkällä siirtymäajalla ja tukemalla tuottajia sekä investointi- ja hyvinvointitukien että neuvonnallisin toimien avulla.

38 Loberg, J. 2005, Exercise of tied dairy cows during the winter aspects of motivation and preference, Skara : Sveriges lantbruksuniversitetet. <https://pub.epsilon.slu.se/914/>

39 EFSA 2009, Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission on the risk assessment of the impact of housing, nutrition and feeding, management and genetic selection on behavior, fear and pain problems in dairy cows. EFSA Journal 1139: 1-66. <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1139>

40 Gustafson, G., 1993, Effects of daily exercise on the health of tied dairy cows. Preventive Veterinary Medicine. 7: 209-223. doi: 10.1016/0167-5877(93)90030-W.

41 Loberg J, Telezhenko E, Bergsten C, Lidfors L., 2004, Behavior and claw health in tied cows with varying access to exercise in an outdoor paddock. Applied Animal Behaviour Science, 89:1-16. Doi: 10.1016/j.applanim.2004.04.009.

42 Oliviero, C., Heinonen, M., Valros, A., Hälli, O., Peltoniemi, O., 2008, Effect of the environment on the physiology of the sow during late pregnancy, farrowing and early lactation. Animal Reproduction Science, 105: 365-377. Doi:10.1016/j.anireprosci.2007.03.015

43 Oliviero, C., Heinonen, M., Valros, A., Peltoniemi, O., 2010, Environmental and sow-related factors affecting the duration of farrowing. Animal Reproduction Science 119: 85-91. doi:10.1016/j.anireprosci.2009.12.009

44 Yun, J., Swan, K.-M., Farmer, C., Oliviero, C., Peltoniemi, O., Valros, A., 2014. Prepartum nest-building has an impact on postpartum nursing performance and maternal behaviour in early lactating sows. Applied Animal Behaviour Science 160: 31–37. doi:10.1016/j.applanim.2014.08.011

- 45 Declerck, I., Dewulf, J., Sarrazin, S., Maes, D., 2016. Long-term effects of colostrum intake in piglet mortality and performance *Journal of Animal Science* 94:1633–1643. doi:10.2527/jas2015-9564
- 46 Baxter, E., Rutherford, K., D'Eath, R., Arnott, G., Turner, S., Sandøe, P., Moustsen, V., Thorup, F., Edwards, S., Lawrence, A., 2013. The welfare implications of large litter size in the domestic pig II: Management factors. *Animal Welfare*. 22, 219–238. doi:10.7120/09627286.22.2.219
- 47 Baxter, E., Lawrence, A., Edwards, S., 2011. Alternative farrowing systems: design criteria for farrowing systems based on the biological needs of sows and piglets. *Animal* 5: 580–600. doi:10.1017/S1751731110002272
- 48 Hales, J., Moustsen, V., Nielsen, M., Hansen, C.. 2014, Higher preweaning mortality in free farrowing pens compared with farrowing crates in three commercial pig farms. *Animal* 8: 113-120. doi: 10.101/s1751731113001869.
- 49 Ocepek, M., 2016. julkaisussa the Free Farrowing Workshop 2016: https://www.freefarrowing.org/downloads/file/43/ffw_2016
- 50 Baxter & Edwards, 2016, julkaisussa the Free Farrowing Workshop 2016: https://www.freefarrowing.org/downloads/file/43/ffw_2016
- 51 Weber, R., Kiel, N., Fehr, M., Horat, R., 2007. Piglet mortality on farms using farrowing systems with or without crates, *Animal Welfare* 16: 277-289.
- 52 Hales J, Moustsen VA, Nielsen MB, Hansen CF. 2015: Temporary confinement of loose-housed hyperprolific sows reduces piglet mortality. *Journal of Animal Science*, 93:4079-88. doi: 10.2527/jas.2015-8973.
- 53 Wallgren P & Gunnarsson S, 2015. Utvärdering av pilotstudien rörande ett kontrollprogram för förbättrad djurvälstånd för gris, SJV dnr 5.2.18-3510/15 (2013-2014); dnr SVA 2015/1009

tiineytyshäkkien pitkäaikainen käyttö kielletäisiin 15 vuoden siirtymäajalla

Kannatettavaa. Nyt esitetään tiineyshäkkien sallimista neljän päivän ajaksi. Tälle määrittelylle ei ole tieteellisiä perusteluita lisääntymisfysiologian näkökulmasta katsottuna. Olisi parempi eläimen lajinmukaisen käyttäytymisen ja fysiologian näkökulmasta, että emakot ryhmän muodostus tapahtuisi porsaista vieroituksen yhteydessä. Lajille tyypillisesti emakko palaisi porsaiden kanssa emakkoryhmään noin vajaan kahden viikon kuluttua laumasta eristäytymisestä porsimista varten. On myös kiistatonta, että emakon pitäminen häkissä lisää stereotyyppistä stressikäyttäytymistä, kuten häkkirakenteen puremista jne. Ryhmän muodostaminen ja siihen liittyvä stressi 4 vrk siemennyksen jälkeen on lisäksi haitallista kehittyville alkiolle ja emakoiden tiineytymiselle (53, 54).

Lakiehdotuksen perusteluosassa arvioitiin, että ryhmäkasvatukseen siirryttäessä viljelijöille tulee lisätoita puoli tuntia kymmentä emakkoa ja siemennyskertaa kohden, koska emakot ja ensikot täytyy ottaa kiinni siemennystä varten. Ehdotamme muotoiltavaksi ...”siemennyskertaa kohden, koska emakoiden ja ensikoiden siirtoon siemennykseen soveltuviin tiloihin on varattava työaika”. Emakko on mahdollista siementää myös ilman

kiinniotta, kun se on kunnolla kiimassa ja sillä on asianmukainen kärsäkontakti karjun kanssa.

54 Spoolder HAM ja Vermeer HM., 2015, Gestation group housing of sows. Kirjassa: the Gestating and Lactating Sow, toim. Chantal Farmer. Wageningen Academic Publishers, Alankomaat 2015, s. 47-71

55 Peltoniemi, O., Björkman, S., Maes, D., 2016, Reproduction of group-housed sows. Porcine Health Management 2:15. Doi:10.1186/s40813-016-0033-2

muiden nautojen kuin lypsylehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pito kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla

Kannatamme, mutta ehdotamme myös uusien parsinavetoiden rakentamisen kieltämisen lainsäädännössä, ei pelkästään investointitukien lopettamisen kautta. Kieltäminen olisi linjassa yllä kuvattujen keskeisten tarpeiden (liikunta, keuhonhoito, sosiaalisuus) tyydyttämisen vaatimuksen kanssa.

hevosten pito jatkuvasti kytkettynä kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla

Kannatamme.

40 § eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat

Eläinten luovutus

41 § eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

Ehdotamme lisättäväksi perusteluihin, että luovuttajan tulee kertoa eläinlajin ja – yksilön käyttäytymistarpeista, sekä hoitoon, ihmiseläinsuhteeseen ja eläimen hyvinvointiin vaikuttavista mahdollisista käyttäytymishäiriöistä tai – ongelmista.

42 § eläimen luovutukseen liittyvät rajoitukset

Eläinkilpailut ja –näyttelyt

43-45 §: kaikkiin eläinkilpailuihin ja -näyttelyihin sovellettavat säännökset

Perusteluissa maininta eläinkilpailujen kohde-eläimen hyvinvoinnista on mielestämme erittäin tarpeellinen. Esimerkkinä perustelumuuisto voisi luolakokeiden lisäksi ottaa mukaan myös paimennuskokeissa käytettävät eläimet, jolle ei saa aiheuttaa kohtuutonta fyysistä rasitusta paimennustapahtuman vuoksi (riittävät lepoajat, vaihtaeläinten tarve, riittävä veden saanti jne.).

Ehdotamme myös, että ammattimainen eläinten kouluttaminen tai koulutustapahtuminen järjestäminen otettaisiin lakiesityksessä huomioon ja koulutustapahtuman järjestäjälle asetettaisiin velvollisuuksia eläinten turvallisuuden ja eläinten asianmukaisen käsittelystä. Eläinten ammattimaisten koulutustapahtumien järjestäminen on lisääntynyt huomattavasti viimevuosien aikana. Suomessa on tällä hetkellä kymmeniä henkilöitä jotka saavat päätoimisen ansionsa koirien koulutustapahtumien järjestämisestä. Eläinten koulutustapahtuman järjestäjää koskee paljon samat vaatimukset kuin kilpailun järjestäjää; heidän tulisi varmistua että tapahtuma järjestetään turvallisella paikalla eikä eläimille aiheudu kohtuutonta loukkaantumisen riskiä, lisäksi koulutustapahtuman järjestäjällä olisi

vastuu puuttua eläimen kohtuuttoman kovakouraiseen käsittelyyn. Myös mahdollinen kohde-eläinten käyttö olisi huomioitava myös koulutustapahtumissa.

Ehdotamme asetustasolla kiellettäväksi kilpailuihin ja näyttelyihin osallistumisen tiettyjen ulkomuotoa tai toimintakykyä parantavien kirurgisten operaatioiden jälkeen, jos hyvinvointia heikentävä ulkomuotojalostus ei näytä vähenevän vapaaehtoisin toimin.

Mielestämme myös kohde-eläimillä tehtävät ihmisten taitokilpailuihin (kuten kengitys, trimmaus, sorkkahoito, hevosten hampaiden raspaus, kalastus tai keritseminen) olisi sovellettava eläinkilpailujen säädöksiä. Esimerkiksi kengityskilpailuissa olisi oltava selkeät säädökset eläinten lepotauoista sekä nimetty henkilö, joka tarvittaessa vaihtaa kengitettävän hevosen toiseen. Kalastuskilpailuissa on oltava selkeät säännöt kalojen asianmukaisesta lopettamisesta tai elävänä säilyttämisestä. Kalastuskilpailuissa on selkeä eläinten hyvinvointiriski, joten eläinsuojeluviranomaisen pitäisi olla niistä etukäteen tietoinen.

46-49 §: ilmoituksenvaraisiin eläinkilpailuihin sovellettavat säännökset

Nyt lakiluonnoksessa on ehdotettu eläinkilpailun keskeyttämisen olevan mahdollista vain kilpailun järjestäjällä ja mikäli hän ei sitä kilpailueläinlääkärin pyynnöstä tee, on paikalle kutsuttava poliisi, jonka pitää ilmoittaa asiasta maakunnalle. Ehdotamme eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, että kilpailun järjestäjälle säädetään velvollisuus noudattaa kilpailueläinlääkärinohjeita eläinten hyvinvointia koskevissa asioissa.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

5 § pysyvän eläinnäyttelyn määritelmä

edellyttäisi luonnonvaraisiin eläimiin kuuluvien eläinten pitoa

50 § eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

- eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien luonnonvaraiseen eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttö esityksiin

55 § Otsikossa olisi hyvä täsmentää, että kyseessä on LUVANVARAISEN toiminnan tarkastamisesta ja valvonnasta.

59 § ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

- liite 2 toiminnan määrittely

Eläinten lopetus

63 § lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Ehdotamme pykälän momenttien uudelleenjärjestelyä asian selkiyttämiseksi. Olisi hyvä täsmentää, mitä hoidossa olevalla eläimellä tarkoitetaan. Toinen momentti voidaan ymmärtää monella eri tavalla, selkeyden vuoksi muotoilu voisi olla ”Poron tai hoidossa olevan eläimen lopetus...”.

Ehdotamme tarkennusta lopetuksen varmistamisesta kertovaan kohtaa perustelumuistioon s. 139; Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava tainnutuksen jälkeen että eläin on

kuollut esimerkiksi laskemalla veret, niskamurrolla tai muulla asianmukaisella, tilanteeseen ja eläinlajiin sopivalla tavalla. Myös kalat olisi pyydetäessä tainnutettava ja tainnutus varmistettava esimerkiksi verenlaskulla. Kalojen tukehduuttaminen kuoliaaksi aiheuttaa kaloille turhaa kärsimystä ja voi viedä useita minutteja. Kalojen kiputuntoisuus ei olennaisesti eroa muista selkärangkaisista, jotta tainnuttamatta pyytäminen olisi perusteltavissa (1,2). Nyt kiitettävästi esimerkiksi Harrastekalastajien SM-pilkkikilpailuissa tästä vuodesta lähtien edellytetään kalojen välitöntä lopettamista.

1 Weber, E.S. 2011, Fish analgesia: Pain, stress, fear aversion, or nociception? Veterinary Clinics of North America - Exotic Animal Practice, 14: 21-32
doi: 10.1016/j.cvex.2010.09.002

2 Sneddon, L., REVIEW Pain in aquatic animals, 2015, Journal of Experimental Biology , 218: 967-976; doi: 10.1242/jeb.088823

- **eläinten lopetus viihdetarkoituksessa kiellettäisiin**

64 § eläinten teurastus

- **eläin olisi aina tainnutettava tai lopetettava ennen verenlaskun aloittamista**

Kannattettavaa ja perustelumustio on huolellisesti laadittu ja sisältää keskeiset tieteelliset tutkimukset. Ellei eläintä ole asianmukaisesti tainnutettu ennen verenlaskua, se tuntee tarpeetonta kipua ja tuskaa (). Esimerkiksi kanojen tuntoisuus voi säilyä useita minutteja pään katkaisun jälkeen (). Kotikanalan pitäjillä on selkeästi tiedontarve ja heitä kannattaa kouluttaa kanojen asianmukaiseen tainnuttamiseen ennen teurastusta.

Ehdotamme teurastuksen määritelmän siirtämistä alun määritelmä-osioon. Teurastuksen määritelmä tulisi siirtää määritelmiin. Ehdotamme selkeyden vuoksi 1.momenttia muutettavaksi: Eläimelle ei saa suorittaa VERENLASKUN LISÄKSI muita toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. Tätä olisi sovellettava myös luonnonvaraisten eläinten lopettamiseen tai metsästykseen.

Eläinsuojeluasetuksen 44 §:n teksti on selkeästi muotoiltu ja ehdotamme sen käyttöä tässä pykälässä harkittavaksi.

65 § Tarhattua riistaa ei ole määritelty.

Viranomaiset ja niiden tehtävät

70 - 74 § maa- ja metsätalousministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, maakunta, poliisi ja

rajaeläinlääkäri

72 § Maakunnan nimeäminen eläinsuojeluviranomaiseksi edellyttää päätösvallan delegointia viranhaltijoille. Päätösvallan delegoinnin yksityiskohdista sekä valvontatehtävää hoitavan henkilön pätevyysvaatimuksista tulisi olla lainsäädännössä määritelty, jotta valvonnan yhdenmukaisuus ja siten toimijoiden ja eläinten omistajien oikeusturva ei vaarantuisi. Nyt ehdotettu järjestelmä, jossa maakunta on nimetty viranomaiseksi virkaeläinlääkäriin tilalle, monimutkaistaa suoraan viranomaistyönä tehtyä eläinsuojeluvalvontaa.

Eläinsuojeluvalvonta on edistynyt merkittävästi vuodesta 2009, jolloin valvontaa tekemään nimettiin erityisiä valvontaeläinlääkäreitä. Eläinsuojeluresurssien lisäämisen myötä tarkastusten lukumäärä on noussut 2500 tarkastuksesta 4000 tarkastukseen aikavälillä 2009-2015 (54, 55). Muutoksen voidaan katsoa tehostaneen ja yhdenmukaistaneen eläinsuojeluvalvontaa ja siten lisänneen valvonnan kohteiden oikeusturvaa. On olemassa riski, että valvonnan kohde voisi jopa kokea oikeusturvaansa loukatun eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä. (56). Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia valvontaa suorittavan henkilön pätevyydelle. Maakunnan nimeäminen eläinsuojeluviranomaiseksi voi heikentää nyt luotua järjestelmää, mikäli valvontaa suorittavan viranhaltijan pätevyysvaatimukset vaihtelevat maakunnittain ja/tai ovat liian matalat.

Eläinsuojeluvalvonnassa käytetään pakkokeinoja, jotka asettavat vastakkain eläinten hyvinvoinnin ja eläimen omistajan perusoikeudet. Päätöksenteko vaatii tällöin pohjaksi erittäin vahvaa näkemystä eläimen terveydentilasta, mahdollisista ihmisiäkin uhkaavista tartuntataudeista ja eläinten olosuhteiden sopivuudesta kyseiselle lajille. Lisäksi on kyettävä käyttämään riittävän voimakkaita keinoja lainvastaisuuksien poistamiseen ja pystyttävä tarpeen tullen puolustamaan päätöstä myös oikeusasteissa. Eläinlääkäreiden koulutukseen kuuluu paitsi käsitys eläinten hyvinvoinnista, sairauksista ja tarttuvista taudeista, myös hyvän hallinnon käytännöistä ja pakkokeinojen käytöstä. Tämän laaja-alaisen osaamisen hyödyntäminen eläinsuojeluvalvonnan perustana tukee tehokkaan ja yhdenmukaisen valvontajärjestelmän rakentamista.

Kirjaus siitä, että eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen on järjestettävä myös virka-ajan ulkopuolella, on kannatettava. Eläinsuojeluvalvontaa suorittavalla henkilöllä olisi oltava kyky tarvittaessa lopettaa kärsivä eläin, minkä vuoksi päivystävän eläinsuojeluviranomaisen pätevyysvaatimuksena tulisi olla eläinlääkärin peruskoulutus.

54 Evira 2016 Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2015.
<https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evilasta/esittely/toiminta/valvonta/2015/elainten-hyvinvoinnin-valvonta-2015.pdf>

55 Evira 2010 Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2009.
https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evilasta/esittely/toiminta/valvonta/2009/elainten_hyvinvoinnin_valvonta_2009.pdf

56 Väärikkälä-Kiilunen, S., Artukka, S-M., Hänninen, L., Nevas, M. 2018, Finnish cattle and pig farmers perceptions of animal welfare inspections. Animal Welfare. Lähetetty.

Valvonta ja tietojen julkisuus

78 § teurastamojen kameravalvonta

Tämä on kannatettavaa ja osin jo Suomessa käytössä. Tallennettu ääni kuvan lisäksi kertoo eläinten ahdingosta. Ehdotamme lisättäväksi 4 momenttiin sekä perustelumuiistioon sivulle 149, että tallenteita tulisi voida käyttää teurastamon toiminnan kehittämiseen, esimerkiksi tutkimuksellisin keinoin, sekä eläinsuojeluvalvontatyötä tekevien henkilöiden kouluttamiseen.

Ehdotamme lisättäväksi, että mikäli teurastamo on jo asentanut valvontakamerat, on Elintarviketurvallisuusvirastolla oikeus käyttää näitä valvonnassa. Tämä siksi, että osa teurastamoista käyttää jo nyt valvontakameroita laadunvalvonnassaan.

81 § asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Kannatettava, mutta pyydämme täsmentämään toisessa momentissa mainittua asiantuntijan ja avustajan riittävää pätevyyttä.

87 § eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Kannatettavaa

89 § virka-apu

Hallinnolliset pakkokeinot

91 § viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta

Otsikko ”Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta” viittaa kaikkiin hallinnollisiin pakkokeinoihin. Ehdotamme otsikoksi esimerkiksi sen sisältöä paremmin kuvaava ”Kehotus”.

92 - 102 § hallinnolliset pakkokeinot

95§ pykälä näyttäisi koskevan vain tilapäistä toimintaa kuten eläinkilpailua. Ilmeisesti tätä pykälää ei ole tarkoitus käyttää jatkuvaan toimintaan, kuten esimerkiksi teurastamoiden toimintaan?

Ehdotamme kiiretoimenpiteestä kertovaan 96§ nostettavaksi perustelumuijstosta täsmennystä: valvontaviranomaisen on ryhdyttävä kiiretoimenpiteeseen, vaikkei eläimen hyvinvointi ole vielä vaarantunut mutta on todennäköistä että se tulee vaarantumaan.

96-97 § pykälissä tulisi olla määritettynä mahdollisuus ryhtyä kiireellisiin toimiin ilman omistajan kuulemista, kuten nykyisessä lainsäädännössä. Kuulematta jättämismahdollisuuden poistaminen vaarantaa tehokkaan puuttumisen merkittäviin, eläimen terveyttä uhkaaviin epäkohtiin.

97§ ensimmäisen momentin mukaan ”Valvontaviranomainen voi päättää myydä eläimen tai, jos eläimen arvo on hyvin vähäinen, luovuttaa sen muutoin taikka lopettaa eläimen, jos eläintä ei voida jättää omistajalleen tai pitäjälleen”. Ajatus on sisällöllisesti ristiriidassa lain tarkoituksen ja perustelujen kanssa, eli eläimellä on arvo sinällään. Eläinsuojelullisista syistä pitäisi luonnollisesti olla mahdollista lopettaa eläin huolimatta sen taloudellisesta arvosta. Vastaavasti, eläimen uudelleensijoittamisen ei tulisi olla riippuvainen eläimen arvosta.

Liite 2

Kyseinen kohta on epäselvä:

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläintenpitoa on:

1. sellainen seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen, jonka harjoittaja

c) myy tai välittää yli viisi itse kasvattamaansa yli 12 kuukauden ikäistä tai muuta hevoseläintä;

Maksut ja palkkiot

104 § perittävät maksut

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Rekisterit

Rangaistussäännökset

Muut kommentit

Tarhattu poron on tällä hetkellä lainsäädännössä ilman pitovaatimuksia ja niitä toivomme, koska tarhaporo on täysin riippuvainen ihmisen antamasta hoidosta.

Vastaavasti toivomme asetustasolla ohjeistusta erittäin rajatuissa oloissa pidettyjen eläinten keskeisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä. Turkiseläimet ovat esimerkiksi olleet kansallisessa keskustelussa pitkään, ja toivomme turkiseläinten pitoa koskevan säädösvalmistelun etenevän tämän lakiehdotuksen pohjalta ripeästi tulevaisuudessa.

Kommenttien		laatijat:
Dosentti	Laura	Hänninen
Professori	Anna	Valros
Professori	Outi	Vainio
Professori	Mari	Heinonen
Professori	Olli	Peltoniemi
Dosentti	Claudio	Olivieiro
ELL	Maria	Nystén
Dosentti	Mari	Nevas
Dosentti	Riikka	Laukkanen-Ninios
ELT	Eeva	Mustonen
ELT	Heli	Simojoki
ELT	Sanna	Viitanen
ELT	Mari	Hovinen
ELT Anna Mykkänen		